

THE PALIVERSE PROJECT

Το σύμπαν της σοφίας του Βούδα

Σχόλια (Aṭṭhakathā)

Ο Κανόνας των Ομιλιών - Σχόλια (Sutta Piṭaka -
Aṭṭhakathā)

3. Η συλλογή των συνδεδεμένων ομιλιών - Σχόλια
(3. Saṃyutta Nikāya - Aṭṭhakathā)

1. Σχόλια για το βιβλίο με τους στίχους (1. Saḡāthāvaggā-
aṭṭhakathā)

4. Συνδεδεμένες ομιλίες με τον Μάρα (4. Mārasaṃyuttaṃ)



PaliVerse

3. Η συλλογή των συνδεδεμένων ομιλιών - Σχόλια

1. Σχόλια για το βιβλίο με τους στίχους

4. Mārasaṃyuttaṃ

1. Paṭhamavaggo

1. Tapokammasuttavaṇṇanā

137. Mārasaṃyuttassa paṭhame uruvelāyaṃ viharatīti paṭividdhasabbaññaññaṇo uruvelagāmaṃ upanissāya viharati. Paṭhamābhisambuddhoti abhisambuddho hutvā paṭhamam antosattāhasmiṃyeva. Dukkarakārikāyāti chabbassāni katāya dukkarakārikāya. Māro pāpimāti attano visayaṃ atikkamituṃ paṭipanne satte māretīti māro. Pāpe niyojeti, sayaṃ vā pāpe niyuttoti pāpimā. Aññañipissa kaṇho, adhipati, vasavattī, antako, namuci, pamattabandhūtiādīni bahūni nāmāni, idha pana nāmadvayameva gahitaṃ. Upasaṅkamīti - “ayaṃ samaṇo gotamo ‘muttosmī’ti maññati, amutta bhāvamassa kathessāmī’ti cintetvā upasaṅkami.

Tapokammā apakkammāti tapokammato apakkamitvā. Aparaddhoti “dūre tvaṃ suddhimaggā’ti vadati. Amaraṃ tapanti amaratapaṃ amarabhāvatthāya kataṃ lūkhatapaṃ, attakilamathānuyogo. Sabbānatthāvaḥamaṃ hotīti, “sabbam tapaṃ mayham atthāvaḥamaṃ na bhavatī’ti ñatvā. Phiyārittaṃva dhammanīti araṇṇe thale phiyārittaṃ viya. Idaṃ vuttaṃ hoti - yathā araṇṇe thale nāvaṃ ṭhapetvā bhaṇḍassa pūretvā mahājanā abhirūhitvā phiyārittaṃ gahetvā saṃkaḍḍheyyuṃ ceva uppīleyyuṃ ca, so mahājanassa vāyāmo ekaṅguladvaṅgulamattampi nāvāya gamanaṃ asādhento niratthako bhavēyya na anattāvaḥamaṃ, evameva ahaṃ ‘sabbam amaraṃ tapaṃ anattāvaḥamaṃ hotī’ti ñatvā vissajjesinti.

Idāni taṃ amaraṃ tapaṃ pahāya yena maggena buddho jāto, taṃ dassento sīlantiādīmāha. Tattha sīlanti vacanena sammāvācākamantājīvā gahitā, samādhinā sammāvāyāmasatisamādhayo, paññāya sammādiṭṭhisaṅkappā. Maggaṃ bodhāya bhāvayanti imaṃ aṭṭhaṅgikameva ariyamaggaṃ bodhatthāya bhāvayanto. Ettha ca bodhāyāti maggatthāya. Yathā hi yāgutthāya yāgumeva pacanti, pūvatthāya pūvameva pacanti, na aññaṃ kiñci karonti, evaṃ maggameva maggatthāya bhāveti. Tenāha “maggam bodhāya bhāvaya”nti. Paramaṃ suddhinti arahattaṃ. Nihatoti tvaṃ mayā nihato parājito. Paṭhamam.

2. Hatthirājavaṇṇasuttavaṇṇanā

138. Dutiye rattandhakāratimisāyanti rattiṃ andhabhāvakārake mahātame caturaṅge tamasi. Abbhokāse nisinno hotīti gandhakuṭito nikkhamitvā caṅkamanakoṭiyaṃ pāsāṇaphalake mahācīvaraṃ sīse ṭhapetvā padhānaṃ pariggaṇhamāno nisinno hoti.

Nanu ca tathāgatassa abhāvito vā maggo, appahīnā vā kilesā, appaṭividdham vā akuppaṃ, asacchikato vā nirodho natthi, kasmā evamakāsīti? Anāgate kulaputtānaṃ aṅkusattham. “Anāgate hi kulaputtā mayā gatamaggaṃ āvajjitvā abbhokāsavāsaṃ vasitabbaṃ maññaṃānā padhānakammaṃ karissanti”ti sampassamāno satthā

evamakāsi. Mahāti mahanto. Ariṭṭhakoti kāḷako. Maṇīti pāsāṇo. Evamassa sīsaṃ hotīti evarūpaṃ tassa kāḷavaṇṇaṃ kūṭāgārappamāṇaṃ mahāpāsāṇasadiṣaṃ sīsaṃ hoti.

Subhāsubhanti dīghamaddhānaṃ saṃsaranto sundarāsundaraṃ vaṇṇaṃ katvā āgatosīti vadati. Atha vā saṃsaranti saṃsaranto āgacchanto. Dīghamaddhānanti vasavattiṭṭhānato yāva uruvelāya dīghamaggaṃ, pure bodhāya vā chabbassāni dukkarakārikasamayasaṅkhātā dīghakālaṃ. Vaṇṇaṃ katvā subhāsubhanti sundaraṇca asundaraṇca nānappakāraṃ vaṇṇaṃ katvā anekaavāraṃ mama santikaṃ āgatosīti attho. So kira vaṇṇo nāma natthi, yena vaṇṇena māro vibhiṃsakatthāya bhagavato santikaṃ na āgatapubbo. Tena taṃ bhagavā evamāha. Alaṃ te tenāti alaṃ tuyhaṃ etena māravibhiṃsākāradassanabyāpārena. Dutiyaṃ.

3. Subhasuttavaṇṇanā

139. Tatiye susaṃvutāti supihitā. Na te māravasānugāti, māra, te tuyhaṃ vasānugā na honti. Na te māraṣṣa baddhagūti te tuyhaṃ māraṣṣa baddhacarā sissā antevāsikā na honti. Tatiyaṃ.

4. Paṭhamamārapāsasuttavaṇṇanā

140. Catutthe yoniso manasikārāti upāyamanasikārena. Yoniso sammappadhānāti upāyavīriyena kāraṇavīriyena. Vimuttīti arahattaphalavimutti. Ajjhabhāsīti “ayaṃ attanā vīriyaṃ katvā arahattaṃ patvāpi na tussati, idāni aññesampi ‘pāpuṇāthā’ti ussāhaṃ karoti, paṭibāhessāmi na”nti cintetvā abhāsi.

Mārapāsenāti kilesapāsenā. Ye dibbā ye ca mānusāti ye dibbā kāmaguṇasaṅkhātā mānusā kāmaguṇasaṅkhātā ca mārapāsā nāma atthi, sabbehi tehi tvaṃ baddhoti vadati. Mārabandhanabaddhoti mārabandhanena baddho, mārabandhane vā baddho. Na me samaṇa mokkhasīti samaṇa tvaṃ mama visayato na muccissasi. Catutthaṃ.

5. Dutiyamārapāsasuttavaṇṇanā

141. Pañcame muttāhanti mutto ahaṃ. Purimaṃ suttaṃ antovasse vuttaṃ, idaṃ pana pavāretvā vuṭṭhavassakāle. Cārikanti anupubbagamanacārikaṃ. divase divase yojanaparamaṃ gacchantā carathāti vadati. Mā ekena dveti ekamaggena dve janā mā agamittha. Evañhi gatesu ekasmiṃ dhammaṃ desente, ekena tuṇhībhūtena ṭhātabbaṃ hoti. Tasmā evamāha.

Ādikalyāṇanti ādimhi kalyāṇaṃ sundaraṃ bhaddakaṃ. Tathā majjhapariyosānesu. Ādimajjhapariyosānaṇca nāmetaṃ sāsanaṣṣa ca desanāya ca vasena duvidhaṃ. Tattha sāsanaṣṣa sīlaṃ ādi, samathavipassanāmaggā majjhaṃ, phalanibbānāni pariyosānaṃ. Sīlasamādhayo vā ādi, vipassanāmaggā majjhaṃ, phalanibbānāni pariyosānaṃ. Sīlasamādhivipassanā vā ādi, maggo majjhaṃ, phalanibbānāni pariyosānaṃ. Desanāya pana catuppadikāya gāthāya tāva paṭhamapādo ādi, dutiyatatiyā majjhaṃ, catuttho pariyosānaṃ. Pañcapadachappadānaṃ paṭhamapādo ādi, avasānapādo pariyosānaṃ, avasesā majjhaṃ. Ekānusandhikasuttassa nidānaṃ ādi, “idamavocā”ti pariyosānaṃ, sesaṃ majjhaṃ. Anekānusandhikassa majjhe bahūpi anusandhi majjhameva, nidānaṃ ādi, “idamavocā”ti pariyosānaṃ.

Sāttanti sāttakaṃ katvā desetha. Sabyañjananti byañjanehi ceva padehi ca paripūraṃ katvā desetha. Kevalaparipuṇṇanti sakalaparipuṇṇaṃ. Parisuddhanti nirupakkilesaṃ. Brahmacariyanti sikkhattayasaṅgahaṃ sāsanaḥbrahmacariyaṃ.

Pakāsethāti āvikarotha.

Apparajakkhajātikāti paññācakkhumhi appakilesarajasabhāvā, dukūlasāṇiyā paṭicchannā viya catuppadikagāthāpariyosāne arahattaṃ pattuṃ samatthā santīti attho. Assavanatāti assavanatāya. Parihāyantīti alābhaparihāniyā dhammato parihāyanti. Senānigamoti paṭhamakappikānaṃ senāya nivīṭṭhokāse patiṭṭhitagāmo, sujātāya vā pitu senānī nāma nigamo. Tenupasaṅkamissāmīti nāhaṃ tumhe uyyojetvā parivenādīni kāretvā upaṭṭhākādīhi paricariyamāno viharissāmi, tiṇṇaṃ pana jaṭilānaṃ aḍḍhuḍḍhāni pāṭihāriyasahassāni dassetvā dhammameva desetum upasaṅkamissāmīti. Tenupasaṅkamīti, “ayaṃ samaṇo gotamo mahāyuddhaṃ vicārento viya, ‘mā ekena dve agamittha, dhammaṃ desethā’ti saṭṭhi jane uyyojeti, imasmiṃ pana ekasmimpi dhammaṃ desente mayhaṃ cittassādaṃ natthi, evaṃ bahūsu desentesu kuto bhavissati, paṭibhāmi na”nti cintetvā upasaṅkami. Pañcamaṃ.

6. Sappasuttavaṇṇanā

142. Chaṭṭhe soṇḍikākilañjanti surākārakānaṃ piṭṭhapattharaṇakakilañjaṃ. Kosalikā kaṃsapātīti kosalarañño rathacakkappamāṇā paribhogapāti. Gaḷagaḷāyanteti gajjante. Kammāragaggariyāti kammāruddhanapaṇāliyā. Dhamamānāyāti bhastavātena pūriyamānāya. Iti viditvāti - “samaṇo gotamo padhānamanuyutto sukhena nisinno, ghaṭṭayissāmi na”nti vuttappakāraṃ attabhāvaṃ māpetvā niyāmabhūmiyaṃ ito cito ca sañcarantaṃ vijjulatālokena disvā, “ko nu kho eso satto”ti? Āvajjento, “māro aya”nti evaṃ viditvā.

Suññagehānīti suññāgārāni. Seyyāti seyyatthāya. Ṭhassāmi caṅkamissāmi nisīdissāmi nipajjissāmīti etadatthāya yo suññāgārāni sevātīti attho. So muni attasaññatoti so buddhamuni hatthapādakukkuccābhāvena saṃyatattabhāvo. Vossajja careyya tattha soti so tasmīṃ attabhāve ālayaṃ nikantiṃ vossajjitvā pahāya careyya. Patirūpaṃ hi tathāvidhassa tanti tādisassa taṃsaṇṭhitassa buddhamunino taṃ attabhāve nikantiṃ vossajjitvā caraṇaṃ nāma patirūpaṃ yuttaṃ anucchavikaṃ.

Carakāti sīhabyagghādikā sañcaraṇasattā. Bheravāti saviññāṇakaaviññāṇakabheravā. Tattha saviññāṇakā sīhabyagghādayo, aviññāṇakā rattibhāge khāṇuvammikādayo. Tepi hi tasmīṃ kāle yakkhā viya upaṭṭhahanti, rajjuvallyādīni sabbāni sappā viya upaṭṭhahanti. Tatthāti tesu bheravesu suññāgāragato buddhamuni lomacalanamattakampi na karoti.

Idāni aṭṭhānaparikappaṃ dassento nabhaṃ phaleyyātiādimāha. Tattha phaleyyāti kākapadaṃ viya hīrahīraso phaleyya. Caleyyāti pokkharapatte vātāhato udakabindu viya caleyya. Sallampi ce urasi pakappayeyyunti tikhiṇasattisallaṃ cepi urasmiṃ cāreyeyyuṃ. Upadhīsūti khandhūpadhīsu. Tāṇaṃ na karontīti tikhiṇe salle urasmiṃ cāriyamāne bhayena gumbantarakandarādīni pavisantā tāṇaṃ karonti nāma. Buddhā pana samucchinnaṃ sabbabhayā evarūpaṃ tāṇaṃ nāma na karonti. Chaṭṭhaṃ.

7. Supatisuttavaṇṇanā

143. Sattame pāde pakkhāletvāti utugāhāpanatthaṃ dhovitvā. Buddhānaṃ pana sarīre rajojallaṃ na upalimpāti, udakampi pokkharapatte pakkhittaṃ viya vivaṭṭitvā gacchati. Apica kho dhotapādake gehe pāde dhovitvā pavisaṇaṃ pabbajitānaṃ vattaṃ. Tattha buddhānaṃ vattabhedo nāma natthi, vattasīse pana ṭhatvā dhovanti. Sace hi tathāgato neva nhāyeyya, na pāde dhoveyya, “nāyaṃ manusso”ti

vadeyyum. Tasmā manussakiriyaṃ amuñcanto dhovati. Sato sampajānoti soppapariggāhakena satisampajaññaṃ samannāgato. Upasaṅkamīti samaṇo gotamo sabbarattiṃ abbhokāse caṅkamtivā gandhakuṭṭiṃ pavasiṭvā niddāyati, ativiya sukhasayito bhavissati, ghaṭṭayissāmi nanti cintetvā upasaṅkami.

Kiṃ soppasīti kiṃ supasi, kiṃ soppaṃ nāmidam tavāti vadati. Kiṃ nu soppasīti kasmā nu supasi? Dubbhago viyāti mato viya, visaññī viya ca. Suññaṃ magāranti suññaṃ me gharaṃ laddhanti soppasīti vadati. Sūriye uggateti sūriyamhi uṭṭhite. Idāni hi aññe bhikkhū sammajjanti, pāṇiyaṃ upaṭṭhapenti, bhikkhācāragamanasajjā bhavanti, tvaṃ kasmā soppasiyeva.

Jālinīti tayo bhava ajjhottharivā ṭhitena “ajjhakkassupādāya aṭṭhārasaṇḍhāvicaritaṇī”tiādinaṃ tena tena attano koṭṭhāsabhūtena jālena jālinī. Visattikāti rūpādīsu tattha tattha visattatāya visamūlatāya visaparibhogatāya ca visattikā. Kuhiñci netaveti katthaci netum. Sabbūpadhi parikkhayāti sabbesaṃ khandhakilesābhisaṅkhārakāmaguṇabhedānaṃ upadhīnaṃ parikkhayā. Kiṃ tavettha, mārāti, māra, tuyhaṃ kiṃ ettha? Kasmā tvaṃ uṇhayāguyaṃ nilīyitum asakkonti khuddakamakkhikā viya antanteneva ujjhāyanto āhiṇḍasīti. Sattamaṃ.

8. Nandatisuttavaṇṇanā

144. Aṭṭhamaṃ devatāsaṃyutte vuttatthameva. Aṭṭhamaṃ.

9. Paṭhamaāyusuttavaṇṇanā

145. Navame appaṃ vā bhiyyoti bhiyyo jīvanto aparaṃ vassasataṃ jīvitum na sakkoti, paṇṇāsaṃ vā saṭṭhi vā vassāni jīvati. Ajjhabhāsīti samaṇo gotamo “manussānaṃ appamāyū”ti katheti, dīghabhāvamassa kathessāmīti paccanīkasātātāya abhibhavitvā abhāsī.

Na naṃ hīleti taṃ āyumaṃ “appakamida”nti na hīleyya. Khīramatto vāti yathā daharo kumāro uttānaseyyako khīraṃ pivitvā dukūlacumbaṭake nipanno asaññī viya niddāyati, kassaci āyumaṃ appaṃ vā dīghaṃ vāti na cinteti, evaṃ sappuriso. Careyyādittasīso vāti āyumaṃ parittanti ñatvā pajjalitasīso viya careyya. Navamaṃ.

10. Dutiyaāyusuttavaṇṇanā

146. Dasame nemīva rathakubbaranti yathā divasaṃ gacchantassa rathassa cakkanemi kubbaraṃ anupariyāyati na vijahati, evaṃ āyu anupariyāyatīti. Dasamaṃ.

Paṭhama vaggo.

2. Dutiyavaggo

1. Pāsāṇasuttavaṇṇanā

147. Dutiyavaggassa paṭhame nisinnoti pubbe vuttanayeneva padhānaṃ pariggaṇhanto nisinno. Māropissa sukhanisinnabhāvaṃ ñatvā ghaṭṭayissāmīti upasaṅkamanto. Padālesīti pabbatapiṭṭhe ṭhatvā pavijjhi. Pāsāṇā nirantarā aññaṃ añaṃ abhihanantā patanti. Kevalanti sakalaṃ. Sabbanti tasseva vevacanaṃ. Paṭhamaṃ.

2. Kinnusīhasuttavaṇṇanā

148. Dutie vicakkhukammāyāti parisāya paññācakkhumaṃ vināsetukamyatāya.

Buddhānaṃ panesa paññācakkhuṃ vināsetuṃ na sakkoti, parisāya bheravārammaṇaṃ sāvento vā dassento vā sakkoti. Vijitāvī nu maññasīti kiṃ nu tvaṃ “vijitavijayo aha”nti maññasī? Mā evaṃ maññi, natthi te jayo. Parisāsūti, atthasu parisāsu. Balappattāti dasabalappattā. Dutiyāṃ.

3. Sakalikasuttavaṇṇanā

149. Tatiye mandiyā nūti mandabhāvena momūhabhāvena. Udāhu kāveyyamattoti udāhu yathā kavi kabbāṃ cinto tena kabbakaraṇena matto sayati, evaṃ sayasi. Sampacurāti bahavo. Kimidaṃ soppase vāti kasmā idaṃ soppaṃ soppasiyeva? Atthaṃ sameccāti atthaṃ samāgantvā pāpuṇitvā. Mayhaṃ hi asaṅgaho nāma saṅgahavipanno vā attho natthi. Sallanti tikhiṇaṃ sattisallaṃ. Jaggāṃ na saṅketi yathā ekacco sīhapaṭhādīsū jagganto saṅkati, tathā ahaṃ jaggantopi na saṅkāmi. Napi bhemi sottunti yathā ekacco sīhapaṭhādīsuyeva supituṃ bhāyati, evaṃ ahaṃ supitumpi na bhāyāmi. Nānutapanti māmanti yathā ācariyassa vā antevāsikassa vā aphāsuke jāte uddesaparipucchāya tthittā antevāsīṃ rattindivā atikkamantā anutapanti, evaṃ maṃ nānutapanti. Na hi mayhaṃ kiñci apariniṭṭhitakammaṃ nāma atthi. Tenevāha hāniṃ na passāmi kuhiñci loketi. Tatiyaṃ.

4. Patirūpasuttavaṇṇanā

150. Catutthe anurodhavirodhesūti rāgapatiṅghesu. Mā sajjittho tadācaranti evaṃ dhammakathaṃ ācaranto mā laggi. Dhammakathaṃ kathentassa hi ekacce sādhuṃ dadanti, tesu rāgo uppajjati. Ekacce asakkaccaṃ suṇanti, tesu paṭigho uppajjati. Iti dhammakathiko anurodhavirodhesu sajjati nāma. Tvaṃ evaṃ mā sajjitthoti vadati. Yadaññamanusāsati yaṃ aññaṃ anusāsati, taṃ. Sambuddho hitānukampī hitena anupakampati. Yasmā ca hitānukampī, tasmā anurodhavirodhehi vippamutto tathāgato. Catutthaṃ.

5. Mānasasuttavaṇṇanā

151. Pañcame ākāse carante pi bandhatīti antalikkhacaro. Pāsoti rāgapāso. Mānasoti manasampayutto. Pañcamaṃ.

6. Pattasuttavaṇṇanā

152. Chaṭṭhe pañcannaṃ upādānakkhandhānaṃ upādāyāti pañca upādānakkhandhe ādiyitvā, sabhāvasāmaññalakkhaṇavasena nānappakārato vibhajitvā dassento. Sandassetīti khandhānaṃ sabhāvalakkhaṇādīni dasseti. Samādapetīti gaṇhāpeti. Samuttejetīti samādānamhi ussāhaṃ janeti. Sampahaṃsetīti paṭividdhaguṇena vodāpeti jotāpeti. Atthiṃ katvāti atthikaṃ katvā, “ayaṃ no adhigantabbo attho”ti evaṃ sallakkhetvā tāya desanāya atthikā hutvā. Manasi katvāti citte tthapetvā. Sabbacetaso samannāharitvāti sabbena tena kammakārakacittena samannāharitvā. Ohitasotāti tthapitāsotā. Abbhokāse nikkhittāti otāpanatthāya tthapitā.

Rūpaṃ vedayitaṃ saññānti, ete rūpādayo tayo khandhā. Yañca saṅkhatanti iminā saṅkhārakkhandho gahito. Evaṃ tattha virajjatīti “eso ahaṃ na homi, etaṃ mayhaṃ na hotī”ti passanto evaṃ tesu khandhesu virajjati. Khemattanti khemībhūtaṃ attabhāvaṃ. Iminā phalakkhaṇaṃ dasseti. Anvesanti bhavayonigatiṭṭhitisattāvāsasaṅkhātesu sabbaṭṭhānesu pariyesamānā. Nājjhagāti na passīti. Chaṭṭhaṃ.

7. Chaphassāyatanasuttavaṇṇanā

153. Sattame phassāyatanānanti sañjātisamosaraṇaṭṭhena chadvārikassa phassassa āyatanānaṃ. Bhayaḍḍheravaṃ saddanti meghadundubhīsanipātasaddasaddisaṃ bhayaḍḍhanakaṃ saddaṃ. Pathavī maññe undrīyatīti ayaṃ mahāpathavī paṭapaṭasaddaṃ kurumānā viya ahosi. Ettha loko vimucchitoti etesu chasu ārammaṇesu loko adhimucchito. Māradheyyanti mārassa ṭhānabhūtaṃ tebhūmakavaṭṭaṃ. Sattamaṃ.

8. Piṇḍasuttavaṇṇanā

154. Aṭṭhame pāhunakāni bhavanti tathārūpe nakkhatte tattha tattha pesetabbāni pāhunakāni bhavanti, āgantukapaṇṇākāradānāni vā. Sayamaṇcaraṇadivase samavayajātigottā kumārakā tato tato sannipatanti. Kumārikāyopi attano attano vibhavānurūpena alaṅkatā taṃ taṃ vicaranti. Tatra kumārikāyopi yathārūcikaṇaṃ kumārakānaṃ paṇṇākāraṃ pesenti, kumārakāpi kumārikānaṃ aññasmīṃ asati antamaso mālāguḷeṇapi parikkhipanti. Anvāviṭṭhāti anu āviṭṭhā. Taṃdivasaṃ kira pañcasatā kumārikāyo uyyānakīḷaṃ gacchantiyo paṭipathe satthāraṃ disvā chaṇapūvaṃ dadeyyuṃ. Satthā tāsāṃ dānānumodanattaṃ pakiṇṇakadhammadesanaṃ deseyya, desanāpariyosāne sabbāpi sotāpattiphale patiṭṭhaheyyuṃ. Māro tāsāṃ sampattiyā antarāyaṃ karissāmīti anvāvisi. Pāḷiyaṃ pana mā samaṇo gotamo piṇḍamalattaṃ eti attakāmyeva vuttanti.

Kiṃ pana satthā mārāvaṭṭanaṃ ajānitvā pavittṭhoti? Āma ajānitvā. Kasmā? Anāvajjanatāya. Buddhānañhi - “asukaṭṭhāne bhattaṃ labhissāma, na labhissāma”ti āvajjanaṃ na ananucchavikaṃ. Pavittṭho pana manussānaṃ upacārabhedaṃ disvā, “kiṃ ida”nti? Āvajjento ñatvā, “āmisattaṃ mārāvaṭṭanaṃ bhindituṃ ananucchavika”nti abhinditvā nikkhanto.

Upasaṅkamīti amittavijayena viya tuṭṭho sakalagāme kaṭacchumattampi bhattaṃ alabhivā gāmato nikkhamantaṃ bhagavantaṃ gāmiyamanussavesena upasaṅkami. Tathāhaṃ karissāmīti idaṃ so musā bhāsati. Evaṃ kirassa ahosi - “mayā evaṃ vutte puna pavissati, atha naṃ gāmadārakā ‘sakalagāme caritvā kaṭacchubhikkhampi alabhivā gāmato nikkhamma puna pavittṭhosī’tiādīni vatvā uppaṇḍessantī”ti. Bhagavā pana - “sacāyaṃ maṃ evaṃ viheṭhessati muddhamasseva saddadhā phalissatī”ti tasmīṃ anukampāya apavisitvā gāthādvayamāha.

Tattha pasavīti janesi nipphādesi. Āsajjāti āsādetvā ghaṭṭetvā. Na me pāpaṃ vipaccatīti mama pāpaṃ na paccati. Nipphalaṃ etanti kiṃ nu tvaṃ evaṃ maññasi? Mā evaṃ maññi, atthi tayā katassa pāpassa phalanti dīpeti. Kiñcananti maddituṃ samattaṃ rāgakiñcanādi kilesajātaṃ. Ābhassarā yathāti yathā ābhassarā devā sappītikajjhānena yāpentā pītibhakkhā nāma honti, evaṃ bhavissāmāti. Aṭṭhamaṃ.

9. Kassakasuttavaṇṇanā

155. Navame nibbānapaṭisaṃyuttāyāti nibbānaṃ apadisitvā pavattāya. Haṭaḥaṭakesoti purimakese pacchato, pacchimakese purato vāmapassakese dakkhiṇato, dakkhiṇapassakese vāmato pharitvā pharitvā vippakiṇṇakeso. Mama cakkhusamphassa viññāṇāyatananti cakkhuviññāṇena sampayutto cakkhusamphassopi viññāṇāyatanampi mamevāti. Ettha ca cakkhusamphassena viññāṇasampayuttakā dhammā gahitā, viññāṇāyatanena sabbānīpi cakkhudvāre

uppannāni āvajjanādiviññānāni. Sotadvārādīsopi eseve nayo. Manodvāre pana manoti sāvajjanakam bhavaṅgacittam. Dhammāti ārammaṇadhammā. Manosamphassoti sāvajjanena bhavaṅgena sampayuttaphasso. Viññāṇāyatananti javanacittam tadārammaṇampi vaṭṭati.

Taveva pāpima, cakkhūti yaṃ loke timirakācādīhi upaddutam anekarogāyatanam upakkavipakkam antamaso kāṇacakkhupi, sabbam tam taveva bhavatu. Rūpādīsopi eseve nayo.

Yaṃ vadantīti yaṃ bhaṇḍakam “mama ida”nti vadanti. Ye vadanti mamanti cāti ye ca puggalā “mama”nti vadanti. Ettha ce te mano atthīti etesu ca ṭhānesu yadi cittam atthi. Na me samaṇa mokkhasīti samaṇa mayham visayato na muccissasi. Yaṃ vadantīti yaṃ bhaṇḍakam vadanti, na tam mayham. Ye vadantīti yepi puggalā evam vadanti, na te aham. Na me maggampi dakkhasīti bhavayonigatiādīsū mayham gatamaggampi na passasi. Navamam.

10. Rajjasuttavaṇṇanā

156. Dasame ahanam aghātayanti ahanantena aghātayantena. Ajinam ajāpayanti parassa dhanajāniṃ akarontena akārāpentena. Asocam asocāpayanti asocantena asocāpayantena. Iti bhagavā adhammikaṛājūnam rajje vijite daṇḍakarapīlite manusse disvā kāruṇṇavasena evam cintesi. Upasaṅkamīti “samaṇo gotamo ‘sakkā nu kho rajjam kāretu’nti cintesi, rajjam kāretukāmo bhavissati, rajjaṇca nāmetam pamādaṭṭhānam, rajjam kārente sakkā otāram labhitum, gacchāmi ussāhamassa janessāmī”ti cintetvā upasaṅkami. Iddhipādāti ijghanakakoṭṭhāsā. Bhāvitāti vadḍhitā. Bahulikātāti punappunam katā. Yānikātāti yuttayānam viya katā. Vatthukatāti patiṭṭhaṭṭhenavattthukatā. Anuṭṭhitāti avijahitā niccānubaddhā. Paricitāti sātaccakiriyāya suparicitā katā issāsassa avirādhitavedhihattho viya. Susamāraddhāti suṭṭhu samāraddhā paripuṇṇabhāvanā. Adhimucceyyāti cinteyya.

Pabbatassāti pabbato bhavēyya. Dvittāvāti tiṭṭhatu eko pabbato, dvikkhattumpi tāva mahanto suvaṇṇapabbato ekassa nālam, na pariyattoti attho. Iti vidvā samañcareti evam jānanto samam careyya. Yatonidānanti dukkham nāma pañcakāmaguṇanidānam, tam yatonidānam hoti, evam yo adakkhi. Katham nameyyāti so jantu tesu dukkhassa nidānabhūtesu kāmesu kena kāraṇena nameyya. Upadhiṃ veditvāti kāmaguṇaupadhiṃ “saṅgo eso, lagganameta”nti evam veditvā. Tasseva jantu vinayāya sikkheti tasseva upadhiṃ vinayāya sikkheyya. Dasamam.

Dutiyo vaggo.

3. Tatiyavaggo

1. Sambahulasuttavaṇṇanā

157. Tatiyavaggassa paṭhame jaṭaṇḍuvenāti jaṭācumbaṭakena. Ajinakkhipanivatthoti sakhuram ajinacammam ekam nivattho ekam pāruto. Udumbaradaṇḍanti appicchabhāvappakāsanattham īsakam vaṅkam udumbaradaṇḍam gahetvā. Etadavocāti loke brāhmaṇassa vacanam nāma sussūsanti, brāhmaṇesupi pabbajitassa, pabbajitesupi mahallakassāti mahallakabrāhmaṇassa pabbajitavesam gahetvā padhānabhūmiyam kammam karonte te bhikkhū upasaṅkamitvā hattham ukkhipitvā etam “daharā bhavanto”tiādivacanam avoca. Okampetvāti hanukena uram paharanto adhonatam katvā. Jivham nillāletvāti kabaramahājivham nīharitvā

uddhamadho ubhayapassesu ca lāletvā. Tivisākhanti tisākhāṃ. Nalāṭikanti bhakuṭṭiṃ, nalāṭe utṭhitaṃ valittayanti attho. Pakkāṃṭi tumhe jānantānaṃ vacanaṃ akatvā attanova tele paccissathāti vatvā ekaṃ maggaṃ gahetvā gato. Paṭhamāṃ.

2. Samiddhisuttavaṇṇanā

158. Dutiye lābhā vata me, suladdhaṃ vata meti evarūpassa satthu ceva dhammassa ca sabrahmacārīnañca laddhattā mayhaṃ lābhā mayhaṃ suladdhanti. So kirāyasmā pacchā mūlakammaṭṭhānaṃ sammasitvā “arahattaṃ gahessāmi”ti pāsādikaṃ tāva kammaṭṭhānaṃ gahetvā buddhadhammasaṅghaguṇe āvajjetvā cittakallataṃ uppādetvā cittaṃ hāsetvā tosetvā nisinno. Tenassa evamahosi. Upasaṅkamīti “ayaṃ samiddhi bhikkhu pāsādikaṃ kammaṭṭhānaṃ gahetvā nisinnasaddiso, yāva mūlakammaṭṭhānaṃ gahetvā arahattaṃ na gaṇhāti, tāvassa antarāyaṃ karissāmi”ti upasaṅkami. Gaccha tvanti satthā sakalajambudīpaṃ olokento “tasmiṃyeva ṭhāne tassa kammaṭṭhānaṃ sappāyaṃ bhavissatī”ti addasa, tasmā evamāha. Satipaṇṇā ca me buddhāti mayā sati ca paṇṇā ca ñātā. Karassu rūpāṇi bahūnapi vibhiṃsakārahāni rūpāni karassu. Neva maṃ byādhayissasīti maṃ neva vedhayissasi na kampassesī. Dutiyaṃ.

3. Godhikasuttavaṇṇanā

159. Tatiye isigilipasseti isigilissa nāma pabbatassa passe. Kāḷasīlāyanti kāḷavaṇṇāya sīlāyaṃ. Sāmayikaṃ cetovimuttinti appitappitakkhaṇe paccanīkadhammehi vimuccati, ārammaṇe ca adhimuccatīti lokiyasamāpatti sāmayikā cetovimutti nāma. Phusīti paṭilabhi. Parihāyīti kasmā yāva chaṭṭhaṃ parihāyī? Sābādhattā. Therassa kira vātapittasemhavasena anusāyiko ābādhō atthi, tena samādhissa sappāye upakāradhamme pūretuṃ na sakkoti, appitappitāya samāpattiyā parihāyati.

Yaṃnūnāhaṃ satthaṃ āhareyyanti so kira cintesi, yasmā parihīnājjhānassa kālaṅkaroto anibaddhā gati hoti, aparihīnājjhānassa nibaddhā gati hoti, brahmaloce nibbattati, tasmā satthaṃ āharitukāmo ahosi. Upasaṅkamīti - “ayaṃ samaṇo satthaṃ āharitukāmo, satthāharaṇaṃ nāmetuṃ kāye ca jīvite ca anapekkhassa hoti. Yo evaṃ kāye ca jīvite ca anapekkho hoti, so mūlakammaṭṭhānaṃ sammasitvā arahattampi gahetuṃ samattho hoti, mayā pana paṭibāhitopi esa na oramissati, satthārā paṭibāhito oramissatī”ti therassa atthakāmo viya hutvā yena bhagavā tenupasaṅkami.

Jalāti jalamānā. Pāde vandāmi cakkhumāti pañcahi cakkhūhi cakkhumā tava pāde vandāmi. Jutindharāti ānubhāvadharā. Appattamānasoti appattaarahatto. Sekhoti sīlādīni sikkhamāno sakaraṇīyo. Jane sutāti jane vissutā. Satthaṃ āharitaṃ hotīti therō kira “kiṃ mayhaṃ iminā jīvitenā”ti? Uttāno nipajjitvā satthena galanāḷiṃ chindī, dukkhā vedanā uppajjimsu. Thero vedanaṃ vikkhambhetvā taṃyeva vedanaṃ pariggahetvā satiṃ upaṭṭhapetvā mūlakammaṭṭhānaṃ sammasanto arahattaṃ patvā samasīsī hutvā parinibbāyī. Samasīsī nāma tividho hoti iriyāpathasamasīsī, rogasamasīsī, jīvitasamasīsīti.

Tattha yo ṭhānādīsū iriyāpathesu aññataraṃ adhiṭṭhāya - “imaṃ akopetvā arahattaṃ pāpuṇissāmi”ti vipassanaṃ paṭṭhapeti, athassa arahattappatti ca iriyāpathakopanañca ekappahāreneva hoti. Ayaṃ iriyāpathasamasīsī nāma. Yo pana cakkhurogādīsū aññatarasmīṃ sati - “ito anuṭṭhitova arahattaṃ pāpuṇissāmi”ti vipassanaṃ paṭṭhapeti, athassa arahattappatti ca rogato vuṭṭhānañca

ekappahāreneva hoti. Ayaṃ rogasamasīsī nāma. Keci pana tasmimyeva iriyāpathe tasmiñca roge parinibbānavasenettha samasīsitaṃ paññāpentī. Yassa pana āsavakkhaya ca jīvitakkhaya ca ekappahāreneva hoti. Ayaṃ jīvitasamasīsī nāma. Vuttampi cetāṃ - “yassa puggalassa apubbaṃ acarimaṃ āsavapariyādānañca hoti jīvitapariyādānañca, ayaṃ vuccati puggalo samasīsī”ti.

Ettha ca pavattisīsaṃ kilesasīsanti dve sīsāni. Tattha pavattisīsaṃ nāma jīvitindriyaṃ, kilesasīsaṃ nāma avijjā. Tesu jīvitindriyaṃ cuticittaṃ khepeti, avijjā maggacittaṃ. Dvinnaṃ cittānaṃ ekato uppādo natthi. Maggānantaraṃ pana phalaṃ, phalānantaraṃ bhavaṅgaṃ, bhavaṅgato vuṭṭhāya paccavekkhaṇaṃ, taṃ paripuṇṇaṃ vā hoti aparipuṇṇaṃ vā. Tikhiṇena asinā sīse chijjantepi hi eko vā dve vā paccavekkhaṇavārā avassaṃ uppajjantiyeva, cittānaṃ pana lahuparivattitāya āsavakkhaya ca jīvitapariyādānañca ekakkhaṇe viya paññāyati.

Samūlaṃ taṇhamabbuyhāti avijjāmūlena samūlakaṃ taṇhaṃ arahattamaggena uppāṭetvā. Parinibbutoti anupādisesanibbānena parinibbuto.

Vivattakkhandhanti parivattakkhandhaṃ. Semānanti uttānaṃ hutvā sayitaṃ hoti. Thero pana kiñcāpi uttānako sayito, tathāpissa dakkhiṇena passena paricetasayanattā sīsaṃ dakkhiṇatova parivattitvā ṭhitaṃ. Dhūmayitattanti dhūmayitabhāvaṃ. Tasmim hi khaṇe dhūmaḷāhakā viya timiravalāhakā viya ca utṭhahiṃsu. Viññāṇaṃ samanvesatīti paṭisandhicittaṃ pariyesati. Appatitṭhitenāti paṭisandhiviññāṇena appatitṭhitena, appatitṭhitakāraṇāti attho. Beluvapaṇḍuvīṇanti beluvapakkaṃ viya paṇḍuvaṇṇaṃ suvaṇṇamahāvīṇaṃ. Ādāyāti kacche ṭhapetvā. Upasaṅkamīti “godhikattherassa nibbattaṭṭhānaṃ na jānāmi, samaṇaṃ gotamaṃ pucchitvā nikkāṅkho bhavissāmī”ti khuddakadārakavaṇṇī hutvā upasaṅkami. Nādhigacchāmīti na passāmi. Sokaparetassāti sokena phuṭṭhassa. Abhassathāti pādapiṭṭhiyaṃ patitā. Tatiyaṃ.

4. Sattavassānubandhasuttavaṇṇanā

160. Catutthe satta vassānīti pure bodhiyā chabbassāni, bodhito pacchā ekaṃ vassaṃ. Otārāpekkhoti “sace samaṇassa gotamassa kāyadvārādīsu kiñcideva ananucchavikaṃ passāmi, codessāmi na”nti evaṃ vivaraṃ apekkhamāno. Alabhamānoti rathareṇumattampi avakkhalitaṃ apassanto. Tenāha -

“Satta vassāni bhagavantaṃ, anubandhiṃ padāpadaṃ;
Otāraṃ nādhigacchissaṃ, sambuddhassa satīmato”ti.

Upasaṅkamīti “ajja samaṇaṃ gotamaṃ atigahetvā gamissāmī”ti upasaṅkami.

Jhāyasīti jhāyanto avajjhāyanto nisinnosīti vadati. Vittāṃ nu jīnoti sataṃ vā sahaṣsaṃ vā jitosi nu. Āgum nu gāmasminti, kiṃ nu antogāme pamāṇātikkaṇṭaṃ pāpakammaṃ akāsi, yena aññesaṃ mukhaṃ oloketuṃ avisahanto araṇṇe vicarasi? Sakkhinti mittabhāvaṃ.

Palikhāyāti khaṇitvā. Bhavalobhajappanti bhavalobhasaṅkhātaṃ taṇhaṃ. Anāsavo jhāyāmīti nittaṇho hutvā dvīhi jhānehi jhāyāmi. Pamattabandhūti māraṃ ālapati. So hi yekeci loke pamattā, tesāṃ bandhu.

Sace maggaṃ anubuddhanti yadi tayā maggo anubuddho. Apehīti apayāhi. Amaccudheyyanti maccuno anokāsabhūtaṃ nibbānaṃ. Pāragāminoti yepi pāraṃ gatā, tepi pāragāmino. Yepi pāraṃ gacchissanti, yepi pāraṃ gantukāmā, tepi pāragāmino.

Visūkāyikānīti māraṇisūkāni. Visevitānīti viruddhasevitāni, “appamāyu manussānaṃ, accayanti ahorattā”ti vutte. “Dīghamāyu manussānaṃ, nāccayanti ahorattā”tiādīni paṭilomakāraṇāni. Vipphanditānīti, tamhi tamhi kāle hatthirājavanaṇṇasappaṇṇādiddassanāni. Nibbejanīyāti ukkaṇṭhanīyā.

Anupariyagātiādīsu kiñcāpi atītavacanaṃ kataṃ, attho pana vikappavasena veditabbo. Idaṃ vuttaṃ hoti - yathā medavaṇṇaṃ pāsāṇaṃ vāyaso disvā - “api nāmettha muduṃ vindeyyāma, api assādo siyā”ti anuparigaccheyya, atha so tattha assādaṃ alabhitvā vāyaso etto apakkameyya, tato pāsāṇā apagaccheyya, evaṃ mayampi so kāko viya selaṃ gotamaṃ āsajja assādaṃ vā santhavaṃ vā alabhantā gotamā nibbinditvā apagacchāma. Catutthaṃ.

5. Māradhītusuttavaṇṇanā

161. Pañcame abhāsivāti ettha a-kāro nipātamattaṃ, bhāsivāti attho. Abhāsayitvātipi pāṭho. Upasaṅkamiṃsūti “gopālakadārakaṃ viya daṇḍakena bhūmiṃ lekhaṃ datvā ativiya dummano hutvā nisinno. ‘Kinno kho kāraṇa’nti? Pucchitvā, jānissāmā”ti upasaṅkamiṃsu.

Socasīti cintesi. Āraññaṃiva kuñjaranti yathā araññaṃ pesitagaṇikārahathhiniyo āraññaṃ kuñjaraṃ itthikuttadassanena palobhetvā bandhitvā ānanti, evaṃ ānanti. Māradheyyanti tebhūmakavaṇṇaṃ.

Upasaṅkamiṃsūti - “tumhe thokaṃ adhivāsetha, mayaṃ taṃ ānessāmā”ti pitaraṃ samassāsetvā upasaṅkamiṃsu. Uccāvacāti nānāvidhā. Ekasataṃ ekasanti ekekaṃ sataṃ sataṃ katvā. Kumārivaṇṇasatanti iminā nayena kumārīattabhāvānaṃ sataṃ.

Atthassa pattiṃ hadayassa santinti, dvīhihi padehi arahattameva kathesi. Senanti kilesasenaṃ. Sā hi piyarūpasātarūpā nāma. Ekāhaṃ jhāyanti eko ahaṃ jhāyanto. Sukhamanubodhanti arahattasukhaṃ anubujjhiṃ. Idaṃ vuttaṃ hoti - piyarūpaṃ sātaraṃ senaṃ jinitvā ahaṃ eko jhāyanto “atthassa pattiṃ hadayassa santi”nti saṅkhaṃ gataṃ arahattasukhaṃ anubujjhiṃ. Tasmā janena mittasanthavaṃ na karomi, teneva ca me kāraṇena kenaci saddhiṃ sakkhī na sampajjati.

Kathaṃvihārībahuloti katamena viharena bahulaṃ viharanto. Aladdhāti alabhitvā. Yoti nipātamattaṃ. Idaṃ vuttaṃ hoti - katamena jhānena bahulaṃ jhāyantaṃ taṃ puggalaṃ kāmāsaññaṃ alabhitvā paribāhiraṃ hoti.

Passaddhakāyoti catutthajjhānena assāsapassāsakāyassa passaddhattā passaddhakāyo. Suvimuttacittoti arahattaphalavimuttiyā suṭṭhu vimuttacitto. Asaṅkharānoti tayo kammābhisaṅkhāre anabhisaṅkharanto. Anokoti anālayo. Aññaṃ dhammanti catusaccadhammaṃ jānitvā. Avitakkajhāyīti avitakkena catutthajjhānena jhāyanto. Na kuppātītiādīsu dosena na kuppāti, rāgena na sarati, mohena na thīno. Imesu tīsu mūlakilesesu gahitesu diyaḍḍhakilesasahassaṃ gahitameva hoti. Paṭhamapadena vā byāpādanīvaraṇaṃ gahitaṃ, dutiyena kāmaccandanīvaraṇaṃ, tatiyena thinaṃ ādiṃ katvā sesanīvaraṇāni. Iti iminā nīvaraṇappahānena khīṇāsavaṃ dasseti.

Pañcoghatiṇṇoti pañcadvārikaṃ kilesoghaṃ tiṇṇo. Chaṭṭhanti manodvārikampi chaṭṭhaṃ kilesoghaṃ atari. Pañcoghaggahaṇena vā pañcorambhāgiyāni saṃyojanāni, chaṭṭhaggahaṇena pañcuddhambhāgiyāni veditabbāni. Gaṇasaṅghacārīti gaṇe ca saṅghe ca caratīti satthā gaṇasaṅghacārī nāma. Addhā carissantīti aññepi saddhā bahujanā ekaṃsena carissantī. Ayanti ayaṃ satthā. Anokoti anālayo.

Acchejja nessatīti acchinditvā nayissati, maccurājassa hatthato acchinditvā nibbānapāraṃ nayissatīti vuttaṃ hoti. Nayamānānanti nayamānesu.

Selaṃva sirasūhacca, pātāle gādhamesathāti mahantaṃ kūṭāgārappamāṇaṃ silaṃ sīse ṭhapetvā pātāle patiṭṭhagavesanaṃ viya. Khāṇuṃva urasāsajjāti urasi khāṇuṃ paharitvā viya. Apethāti apagacchatha. Imasmiṃ ṭhāne saṅgītikārā “idamavocā”ti desanaṃ niṭṭhapetvā daddallamānāti gāthaṃ āhaṃsu. Tattha daddallamānāti ativiya jalamānā sobhamānā. Āgañchunti āgatā. Panudīti nīhari. Tūlaṃ bhaṭṭhaṃva mālutoti yathā phalato bhaṭṭhaṃ simbalitūlaṃ vā poṭakitūlaṃ vā vāto panudati nīharati, evaṃ panudīti. Pañcamaṃ.

Tatiyo vaggo.

Iti sārattappakāsiniyā

Samyuttanikāya-aṭṭhakathāya

Mārasamyuttavaṇṇanā niṭṭhitā.

ΠΑΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΑΥΤΗ ΤΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Η παρούσα μετάφραση αποτελεί μέρος του PaliVerse Project, της πρώτης πλήρους και ενιαίας αγγλικής μετάφρασης του Κανόνα Πάλι, μαζί με τα Σχόλια (Aṭṭhakathā) και τα Υποσχόλια (Ṭīkā) και συνοδεύεται από διαδραστικά εργαλεία μελέτης. Το PaliVerse είναι ένα έργο σε εξέλιξη. Οι μεταφράσεις που δημιουργούνται με τεχνητή νοημοσύνη βελτιώνονται συνεχώς μέσω αναθεωρήσεων και σχολίων από ειδικούς. Το παρόν κείμενο αποτελεί την πιο πρόσφατη μετάφραση κατά την ημερομηνία λήψης.

Ημερομηνία δημιουργίας PDF: 14 Σεπτεμβρίου 2026

ΠΩΣ ΝΑ ΠΑΡΑΘΕΣΕΤΕ ΤΗΝ ΠΗΓΗ

PaliVerse (2026). Σχόλια. Ο Κανόνας των Ομιλιών - Σχόλια. 3. Η συλλογή των συνδεδεμένων ομιλιών - Σχόλια. 1. Σχόλια για το βιβλίο με τους στίχους. 4. Συνδεδεμένες ομιλίες με τον Μάρα έχει ανακτηθεί από το paliverse.org

© 2026 The PaliVerse Project · Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος
Κέντρο Μελέτης και Πρακτικής Βουδισμού Τεραβάδα
Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία εγγεγραμμένη στην Ελλάδα
Το παρόν PDF μπορεί να διανέμεται ελεύθερα για σκοπούς μελέτης και πρακτικής.

PaliVerse.org